

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 29. mai 2020
(OR. en)

8412/20

Institutsioonidevaheline
dokument:
2020/0100 (COD)

ECOFIN 415
CLIMA 104
REGIO 138
FIN 328
ENV 319
ENER 189
COMPET 252
CADREFIN 108
CODEC 440

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	28. mai 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2020) 453 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu kohta

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2020) 453 final.

Lisatud: COM(2020) 453 final

Brüssel, 28.5.2020
COM(2020) 453 final

2020/0100 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu kohta

{SWD(2020) 92 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Komisjon võttis 11. detsembril 2019 vastu teatise Euroopa rohelise kokkuleppe kohta, milles on esitatud Euroopa uus majanduskasvu poliitika tegevuskava. Kasvupoliitika põhineb ambitsioonikatel kliima- ja keskkonnanäesmärkidel ning osalusprotsessidel, mis ühendavad kodanikke, linnu ja piirkondi kliimamuutuste vastases võitluses ja keskkonnakaitstes. Kooskõlas eesmärgiga saavutada 2050. aastaks ELi kliimaneutraalsus tõhusal ja õiglasel viisil, tehti Euroopa rohelises kokkuleppes ettepanek õiglase ülemineku mehhanismi kohta, et näha ette vahendid kliimaprobleemidega toimetulemiseks, seejuures kedagi kõrvale jätmata. Kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise negatiivsed mõjud ohustavad enim just kõige haavatavamaid piirkondi ja inimesi. Samal ajal nõuab ülemineku juhtimine olulisi struktuurimuutusi. See mõjutab kodanikke ja töötajaid erinevalt ning mitte kõik liikmesriigid, piirkonnad ja linnad ei alusta üleminekut samast punktist või neil ei ole sama reageerimissuutlikkust.

Nagu 14. jaanuaril 2020 vastu võetud Euroopa rohelise kokkuleppe investeerimiskava käsitlevas teatises¹ on üksikasjalikumalt kirjeldatud, keskendub õiglase ülemineku mehhanism nende piirkondadele ja sektoritele, mida üleminek kõige rohkem mõjutab, võttes arvesse nende sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas söest, turbast ja põlevkivist, või suure kasvuhoonegaaside heitemahukusega tööstusprotsessidest, ning mille suutlikkus üleminekul seotud probleeme lahendada on väiksem. Õiglase ülemineku mehhanism koosneb kolmest sambast: õiglase ülemineku fond, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, sihtotstarbeline õiglase ülemineku kava InvestEU raames ja avaliku sektori laenurahastu, et kaasata asjaomastesse piirkondadesse täiendavaid investeeringuid.

Komisjon võttis õiglase ülemineku fondi asutamise ettepaneku² vastu 14. jaanuaril 2020. Selles on eelkõige sätestatud fondi rakendamise sisu, ulatus ja eeskirjad. Õiglase ülemineku territoriaalsed kavad on fondi kavandamisel ja rakendamisel väga olulised, kuna kavades tuleb sätestada ülemineku protsessi põhiastmed ja ajakava ning määrata kindlaks territooriumid, mida üleminek kliimaneutraalsele majandusele kõige rohkem mõjutab.

Õiglase ülemineku fondi asutamise ettepaneku I lisas on esitatud ka meetodika, mida kasutatakse fondist liikmesriikidele tehtavate eraldiste suuruse arvutamiseks.

Ettepaneku reguleerimisala ja eesmärk

Käesoleva ettepaneku kohane avaliku sektori laenurahastu on õiglase ülemineku mehhanismi kolmas samm. Selle abil toetatakse avaliku sektori investeeringuid soodustingimustel laenuandmise kaudu. Neist investeeringutest saavad kasu territooriumid, mida kliimamuutus kõige enam mõjutab, lähtudes õiglase ülemineku territoriaalsetest kavades õiglase ülemineku fondi raames.

Sellest laenurahastust antakse toetust ja laenu. ELi eelarvest sihtotstarbelistest tuludest ja eelarvehenditest rahastatav toetus vähendab toetusesaajate finantskoormust, mis on seotud

---

¹ COM(2020) 21 final.

² COM(2020) 22 final.

rahastamispartneri antud laenu tagasimaksmisega. Kuigi 1,525 miljardi euro suurust toetusvahendit kavatakse rakendada koos Euroopa Investeeringupangaga (EIP), kelle panus rahastamispartnerina on 10 miljardit eurot, on ka ette nähtud võimalus teha koostööd teiste rahastamispartneritega, et leida aja jooksul muid koostööviise, eelkõige liidu vahendite võimaliku suurenemise korral tulevikus või juhul, kui tekivad konkreetsete rakendamisega seotud probleemid. Avaliku sektori laenurahastu eesmärk on mobiliseerida 2021–2027. aastal 1,525 miljardi euro suuruse liidu toetuse ja 10 miljardi euro suuruse laenuga EIP omavahenditest avaliku sektori investeeringuid 25–30 miljardit euro ulatuses. Vähem arenenud piirkondade avaliku sektori asutuste investeeringu suutlikkus on siiski üldiselt väiksem. Seetõttu peaksid selliste üksuste edendatud projektide jaoks antava toetuse määrad olema suhteliselt suuremad, kuid ei tohiks ületada 20 % laenust (st maksimaalselt 5 protsendipunkti võrra suurem toetus). Vähem arenenud piirkonnad on piirkonnad, kus SKP elaniku kohta on alla 75 % ELi 27 liikmesriigi keskmisest SKPst, nagu see on määratletud ühtekuuluvuspoliitika eeskirjades.

Laenurahastu tööprogrammis täpsustatakse projektide valimise ja nende prioriteetsuse alusel pingeritta seadmise kriteeriumid, juhul kui nõudlus ületab riiklike eraldistena antavaid rahastamisvahendeid. Neid kriteeriume võib konkursikutses täpsustada. Kriteeriumides võetakse arvesse projekti panust õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kindlaksmääratud eesmärkide saavutamisel, üldist eesmärki edendada piirkondlikku ja territoriaalset lähenemist ning toetuse olulisust projektide elujõulisuse tagamisel. Prioriteetseks tuleks pidada projekte, mis aitavad otseselt kaasa kliimamuutustega kohanemisele. Kriteeriumid võivad hõlmata ka energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet, nagu see on määratletud energialiidu juhtimise määruses,³ ning kajastada põhimõtteid ja suuniseid, millele on osutatud Euroopa roheline kokkulepe investeeringuskava käsitleva teatise punktis 4.2.

Laenurahastust antakse toetust ainult liikmesriikidele, kellel on vähemalt üks õiglase ülemineku territoriaalne kava, mis on kehtestatud kooskõlas määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] artikliga 7 ja mille komisjon on programmi või programmi muutmise osana heaks kiitnud. Laenurahastule juurdepääsu tagamiseks on liikmesriikidel võimalik toetuskõlblike projektide jaoks toetust saada riiklike sihtotstarbeliste eraldiste kaudu, millest tuleb kinni pidada esimeses etapis (väljendatuna osana laenurahastu kogueelarvest). Need riiklikud eraldised määratakse kindlaks määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] I lisas esitatud jaotusmetoodika alusel.

Kuid selleks, et viia see eesmärk kooskõlla vajadusega optimeerida laenurahastu ja selle rakendamise majanduslikku mõju, tuleks sihtotstarbelised riiklikud eraldised ette näha üksnes kuni 31. detsembrini 2024. Pärast seda kuupäeva on laenurahastu toetuskomponendile eraldatud liidu toetuse ülejäänud vahendid kättesaadavad ilma eelnevalt kindlaksmääratud riikliku eraldiseta ja konkurentsipõhiselt liidu tasandil. Nii komisjon kui ka EIP tagavad, et vahendite eraldamisega liikmesriikide vahel ajavahemiku 2021–2027 viimase kolme aasta jooksul tagatakse investeeringute prognoositavus ning järgitakse vajadusepõhist ja piirkondlikku lähenemist.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

Laenurahastust toetatakse avaliku sektori asutusi ja rahastatakse erinevaid investeeringuid tingimusel, et need investeeringud aitavad rahuldada kliimaneutraalsele majandusele üleminekuga kaasnevatest probleemidest tulenevaid arenguvajadusi, nagu on ette nähtud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades. Nende investeeringute kavandamisel võetakse arvesse puuetega inimeste juurdepääsuvõimalusi vastavalt ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile.

Toetades investeeringuid, mis ei tooda piisavat tulu ja mis muidu ilma toetuselemendita rahalist toetust ei saaks, on laenurahastu eesmärk võimaldada avaliku sektori asutustele täiendavaid vajalikke vahendeid kliimamuutustest tulenevate sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaalaste probleemide lahendamiseks. Samuti võimaldab see neil avaliku sektori üksustel, kelle käsutuses on rohkem avaliku sektori vahendeid, olla tulevaste sümmeetriliste ja asümmeetriliste vapustuste, sealhulgas katastroofide korral vastupidavam.

Lisaks eraldatakse laenurahastust vahendeid nõustamistoetuseks, et edendada toetuskõlblike projektide ettevalmistamist, arendamist ja rakendamist.

Vastastikune täiendavus õiglase ülemineku mehhanismi esimese ja teise sambaga

Õiglase ülemineku fondist (õiglase ülemineku mehhanismi esimene sammad) antav toetus piirdub investeeringutega, mis tasakaalustavad kindlaksmääratud territooriumidel kliimamuutustest tulenevaid sotsiaalseid ja majanduslikke kulusid. Fond keskendub peamiselt toetuste abil nende territooriumide majanduse mitmekesistamisele ning asjaomaste töötajate ümberõppele, töötamisel abistamisele ja tööturule kaasamisele. Õiglase ülemineku mehhanismi teisest ja kolmandast sambast toetatakse nii piirkondlikult kui ka valdkondlikult suuremat hulka investeeringuid, et tõhustada õiglase ülemineku fondi meetmeid ja eesmärkide saavutamist. Seetõttu on võimalik arenguvajadusi katta laiemalt, kui toetust antakse õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades määratletud piirkondadele.

Avaliku sektori laenurahastust antav toetus täiendab ka InvestEU sihtotstarbelise õiglase ülemineku kava raames pakutavaid finantstooteid (õiglase ülemineku mehhanismi teine sammad). Kui selle kava eesmärk on kaasata erainvesteeringuid ja toetada neid avaliku sektori investeeringuid, mis toodavad piisavat tulu, et olla majanduslikult tasuvad, siis avaliku sektori laenurahastu keskendub ebapiisavat tulu tootvatele avaliku sektori investeeringutele, mida ei saaks laenu abil rahastada ilma toetuskomponendita.

Võttes arvesse erinevusi projektide, nende majanduslike näitajate ja sihtrühmaks olevate toetusesaajate vahel, peaksid kolme samba kohased toetusmeetmed olema üksteist vastastikku täiendavad.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ELi tasandi meetmed on põhjendatud ELi toimimise lepingu artikli 174 lõikega 1, mille kohaselt: „töötab liit välja ja rakendab meetmeid majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Iseäranis taotleb liit eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades.“

ELi toimimise lepingu artikli 175 kolmanda lõiguga ka sätestatud, et „kui osutuvad vajalikuks fondidevälised erimeetmed ja ilma et see piiraks liidu muu poliitika raames otsustatud

abinõude kohaldamist, võivad Euroopa Parlament ja nõukogu sellised meetmed vastu võtta, tehes otsuse seadusandliku tavamenetluse kohaselt pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.“

Liidu toetus põhineb ELi toimimise lepingu artikli 322 lõikel 1: „Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist kontrollikojaga määruste abil vastu: a) finantseeskirjad, millega määratakse kindlaks eelkõige eelarve koostamise ja täitmise ning aruannete esitamise ja auditeerimise kord; b) eeskirjad finantshalduses osalejate, eelkõige eelarvevahendite käsutajate ning arvepidajate vastutuse kontrollimise kohta.“

- **Subsidiaarsus ja proportsionaalsus**

Kliimaneutraalsele majandusele üleminekuga kaasnevate probleemide ulatus, mida käsitletakse õiglase ülemineku mehhanismis, nõuab ELi meetmete võtmist. Üleminekuga seotud raskustel on ELi tasandi mõõde ja ulatus ning seetõttu saab neid tõhusamalt käsitleda ELi tasandil.

Eelkõige tuleks toetust andes suurendada avaliku sektori asutuste rahastamisvõimalusi, et nad saaksid teha investeringuid, mis ei tooda piisavat tulu.

Toetuse andmine ELi tasandil eelarve otsese täitmise kaudu tagab kõikide liikmesriikide avalik-õiguslikele üksustele võrdse juurdepääsu, et toetada territooriume, mida kliimamuutus kõige enam mõjutab, lähtudes õiglase ülemineku territoriaalsetest kavadest. Koos EIP antava laenuga suurendab laenurahastu toetuskomponent asjaomaste investeringute atraktiivsust ka muude rahastamisallikate või institutsioonide jaoks.

Lisaks järgib laenurahastu ülesehitus proportsionaalsuse põhimõtet, nähes ette ajutised sihtotstarbelised riiklikud eraldised ja toetuste diferentseeritud tasemed, sõltuvalt asjaomase territooriumi arengutasemest.

- **Vahendi valik**

Aluslepingu artikli 175 lõikes 3 sätestatud seadusandliku tavamenetluse kohaselt on valitud vahendiks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus.

3. MÕJUHINNANG JA KONSULTATSIOONID HUVIRÜHMADEGA

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

2018. aasta mais ja juunis võttis komisjon vastu ettepanekud 2020. aasta järgse pikaajalise eelarve ning järgmise põlvkonna programmide ja fondide kohta. Selle protsessi lahutamatu osana korraldas komisjon mitu peamisi kuluvaldkondi hõlmavat avalikku konsultatsiooni, et koguda kõigilt huvitatud isikutelt arvamusi selle kohta, kuidas ELi eelarve iga eurot maksimaalselt ära kasutada.

Avalik konsultatsioon ELi pikaajalise eelarve üle ühtekuuluvuse valdkonnas toimus 10. jaanuarist 2018 kuni 9. märtsini 2018 ning sellele saadi 4 395 vastust. 85 % vastanutest pidas oluliseks ülesandeks üleminekut vähese CO₂-heitega ringmajandusele, millega tagatakse keskkonnakaitse ja vastupidavus kliimamuutustele. Siiski leidis ainult 42 % vastanutest, et see ülesanne on praeguste programmide/fondide raames piisavalt lahendatud.

Seoses läbirääkimistega 2020. aasta järgse pikaajalise eelarve üle nõudis Euroopa Parlament oma 14. novembri 2018. aasta resolutsioonis sihtotstarbelise eraldise (4,8 miljardit eurot) kehtestamist uuele õiglasele energiale ülemineku fondile, et käsitleda sotsiaalset, sotsiaalmajanduslikku ja keskkonnamõju töötajatele ja kogukondadele, keda sõe- ja süsinikusõltuvuselt üleminek negatiivselt mõjutab.

Seda üleskutset on korranud ka Regioonide Komitee, kes esitas arvamuse⁴ sotsiaalmajanduslike struktuurimuutuste kohta Euroopa söekaevanduspiirkondades, kutsudes üles eraldama täiendavaid vahendeid, mis aitaksid rahuldada söekaevanduspiirkondade erivajadusi. Arvamuses tehti sellega seoses ettepanek eraldada 4,8 miljardit eurot uuele õiglasele energiale ülemineku fondile, mille eesmärk on leevendada ülemineku sotsiaalset, sotsiaalmajanduslikku ja keskkonnamõju nendes piirkondades.

Euroopa Ülemkogu rõhutas 18. oktoobri 2019. aasta järel dustes oma veendumust, et ELil on Pariisi kliimakokkulepet rakendades ka edaspidi juhtroll sotsiaalselt ausal ja õiglasel üleminekul rohelisele majandusele. Samuti kinnitas Euroopa Ülemkogu oma 12. detsembri 2019. aasta järel dustes eesmärki saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalne EL, kooskõlas Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkidega. Lisaks kiitis nõukogu heaks põhimõtte pakkuda üleminekust kõige enam mõjutatud piirkondadele ja sektoritele kohandatud toetust õiglase ülemineku mehhanismi, sealhulgas õiglase ülemineku fondi ning InvestEU raames loodud sihtotstarbelise õiglase ülemineku kava ja avaliku sektori laenu rahastu kaudu.

- **Mõjuhinnang**

Ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta⁵ on lisatud mõjuhinnang,⁶ milles kinnitati nende fondide jaoks kavandatud rakendussüsteem.

Mõjuhinnangus vaadeldi ka probleeme, mis tuleb lahendada järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ja ühtekuuluvuspoliitika raames. Kooskõlas avaliku konsultatsiooni tulemustega kinnitas see vajadust toetada puhtale ja õiglasele energiale üleminekut sihtotstarbelise poliitilise eesmärgi ja asjakohase valdkondliku keskendamise mehhanismi kaudu (vt peatükid 2.2 ja 3.2).

Seega on õiglase ülemineku fondi eesmärk põhjendatud, kuna sellega soovitakse tagada energiasüsteemi õiglane ümberkujundamine, tasakaalustades majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid, mida üleminek kliimaneutraalsele majandusele kaasa toob. Õiglase ülemineku mehhanismi kolmandast sambast toetatakse kõige enam kahjustatud territooriume, lahendab üleminekust tulenevaid arenguprobleeme ning annab avaliku sektori asutustele vahendid, et investeerida projektidesse, mis hõlbustavad kliimaneutraalsusele üleminekut .

Mõjuhinnangus juhiti tähelepanu ka energiasüsteemi ümberkujundamise ebaühtlasele mõjule (vt peatükk 3.3). Eelkõige rõhutati mõjuhinnangus probleeme, millega seisavad silmitsi kõige enam kahjustatud piirkonnad, kuna nad sõltuvad tahkekütuse tootmisest ja kuna tahkekütuste osakaal nende energiaallikates on suur. See hinnang põhjendab õiglase ülemineku mehhanismi kolmanda samba kavandatavat keskendatust kõige enam kahjustatud

---

⁴ Euroopa Regioonide Komitee aramus „Sotsiaalmajanduslikud struktuurimuutused Euroopa söekaevanduspiirkondades“, täiskogu 136. istungjärk 7.–9. oktoobril 2019, ECON-VI/041.

⁵ COM(2018) 372 final.

⁶ SWD(2018) 282 final.

territooriumidele ja ajutise riiklike eraldiste sihtotstarbe määramist toetuskomponendi jaoks kooskõlas õiglase ülemineku fondi raames kavandatud metoodikaga.

Eespool esitatud analüüsid ja mõju hindamise elemendid toetavad õiglase ülemineku fondi kolmanda samba eesmärke ja põhifunktsiooni.

Investeermistoetust eeldatavalt saavaid sektoreid on väga palju ja neisse võidakse teha kõiki avaliku sektori asutuste pädevusse kuuluvad avaliku sektori investeeringuid, mis võivad hõlmata näiteks energia- ja transporditaristut, kaugküttevõrke, ühistransporti, energiatõhususe meetmeid, sealhulgas hoonete renoveerimist, ringmajandusele üleminekut toetavaid investeeringuid, maapinna korrastamist ja saastest puhastamist ning töötajate täiendus- ja ümberõpet, koolitust ja sotsiaalset taristut. Toetatavad tegevused määratakse kindlaks individuaalselt, võttes arvesse iga õiglase ülemineku territoriaalse kava kohaseid konkreetseid arenguvajadusi.

Käesolevale ettepanekule on lisatud komisjoni talituste töödokument, milles kirjeldatakse üksikasjalikult laenurahastu loomise põhjuseid ja põhjendusi ning selle eesmärkide saavutamise jälgimiseks ja hindamiseks kavandatud mehhanisme.

4. MÕJU EELARVELE

Rahastu toetuskomponendi jaoks kavandatud kogueelarve on 1,525 miljardit eurot. Seda kavatakse rahastada peamiselt sihtotstarbelisest tulust (1,275 miljardit eurot) ja osaliselt mitmeaastases finantsraamistikus (2021–2027) kavandatud assigneeringutest (250 miljonit eurot).

1 miljardit eurot sihtotstarbelisest tulust saadakse Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi (EFSI) eraldiste hinnangulisest ülejäägist pärast selle loomise etappi, mis lõpeb 2022. aastal. EFSI määruses on sätestatud, et 26 miljardi euro suuruse ELi tagatise eraldiste määr on 35 %, mis tähendab, et EFSI tagatisefondis hoitakse 9,1 miljardit eurot. Eraldiste moodustamine on kavandatud 2015–2020. aastaks kulukohustuste jaoks ja 2016–2022. aastaks maksete jaoks. EFSI määruse kohane investeerimisperiood lõpeb heakskiidu saamiseks 31. detsembril 2020 ning EIP ja Euroopa Investeermisfondi (EIF) poolt toetusesaajate või finantsvahendajatega sõlmitud lepingute allkirjastamiseks 31. detsembril 2022. 35 %-line eraldiste määr on kehtestatud komisjoni poolt 2016. aasta septembris läbi viidud hindamise põhjal, mille kohaselt on potentsiaalne kahjum 33,4 %. EIP ja EIFi poolt 31. detsembri 2019. aasta seisuga esitatud andmete põhjal on potentsiaalne kahjum praegu hinnanguliselt sellest protsendist väiksem. Väiksem eraldiste määr tuleneb peamiselt järgmistest asjaoludest:

- esimese nelja aasta jooksul realiseeritud tagatiste kogusumma 180,2 miljonit eurot on väiksem kui konservatiivsed eeldused, mida kasutati võimaliku kahjumi hindamiseks;
- ELi tagatise seni kaetud tegelikud rahastamiskulud on seni soodsamate intressimäärade tõttu oodatust väiksemad;
- valuutarisk on eeldatust madalam, peamiselt Ühendkuningriigi EList väljaastumise tõttu.

Sellega seoses on ette näha, et ELi tagatise realiseerimata eraldiste summa on 1,17 miljardit ja seetõttu võiks laenurahastule eraldada 1 miljardit eurot. Sellest tulust kavatakse vahendeid eraldada alates 2023. aastast, kui EIP ja EIF on allkirjastanud EFSI portfelli ja saanud täpsema hinnangu võimaliku kahjumi kohta. Vahepeal peaks EFSI tagatise eraldiste

moodustamine jätkuma nii, nagu algselt kavandatud, kuna esimese nelja aasta madal kahjumimäär ei mõjuta EFSI portfelli edasist arengut.

Ülejäänud 525 miljonit eurot rahastatakse osaliselt liidu eelarve vahenditest summas 250 miljonit eurot jooksevhindades. Ettepanekut võetakse arvesse järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavatel läbirääkimistel ja see integreeritakse eeldatavasti järgmist mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva üldise kokkuleppe raamistikku.

Lisaks rahastatakse ettepanekut 275 miljoni euro ulatuses sihtotstarbelisest tulust, mis saadakse tagasimaksetest käesoleva määruse I lisas osutatud programmidega loodud rahastamisvahenditest. Samuti on tehtud ettepanek rahastada 1 miljardit eurot InvestEU programmist nendest rahastamisvahenditest saadud tagasimaksetest. Nendest rahastamisvahenditest saadud tagasimaksed ajavahemikul 2021–2032 on praeguse prognoosi kohaselt 2,1 miljardit eurot 31. detsembriks 2020 ette nähtud 5,9 miljardist eurost, mis on piisav InvestEU ja avaliku sektori laenurahastu vajaduste katmiseks.

Vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 6 ja artiklile 22 märgitakse avaliku sektori laenurahastu ja InvestEU sihtotstarbelist tulu kajastavatel eelarveridadel avaliku sektori laenurahastule ja InvestEU programmile eraldatava aasta tulude hinnanguline summa vastavalt komisjoni iga-aastase eelarveprojekti üldistele märkustele.

Toetuskomponendi rahastamispaketist eraldatakse kuni 25 miljonit eurot sihtotstarbelistest tuludest nõustamisteenustele, et toetada toetuskõlblike projektide ettevalmistamist ja rakendamist.

5. MUU TEAVE

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Õigusraamistik koosneb sihtotstarbelisest ettepanekust avaliku sektori laenurahastut käsitleva määruse kohta ja selle keskmes on järgmised elemendid:

- laenurahastu sisu ja ulatus;
- laenurahastu eesmärgid;
- üksikasjad eelarvevahendite ja riiklikele sihtotstarbelistele eraldistele järkjärgulise juurdepääsu kohta;
- otsese eelarve täitmise rakendusmeetod;
- toetuskõlblikkuse tingimused;
- toetuslepingute lõpetamise üksikasjalikud tingimused;
- toetuse vormi ja kohaldatavate toetusmäärade kindlaksmääramine.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu kohta

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 175 kolmandat lõiku ning artikli 322 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁷,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁸,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 11. detsembril 2019 vastu teatise Euroopa roheline kokkuleppe kohta,⁹ milles on esitatud Euroopa uus majanduskasvu poliitika tegevuskava ning ambitsioonikad eesmärgid kliimamuutustega võitlemiseks ja keskkonnakaitseks. Kooskõlas eesmärgiga saavutada 2050. aastaks ELi kliimanetraalsus tõhusal ja õiglasel viisil tehti Euroopa rohelist kokkuleppes ettepanek õiglase ülemineku mehhanismi kohta, et näha ette vahendid kliimaprobleemidega toimetulemiseks, seejuures kedagi kõrvale jätmata. Kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise negatiivsed mõjud ohustavad enim just kõige haavatavamaid piirkondi ja inimesi. Samal ajal nõuab ülemineku juhtimine olulisi struktuurimuutusi.
- (2) Komisjon võttis 14. jaanuaril 2020 vastu Euroopa roheline kokkuleppe investeerimiskava käsitleva teatise,¹⁰ kehtestades sellega õiglase ülemineku mehhanismi, mis keskendub piirkondadele ja sektoritele, mida üleminek kõige rohkem mõjutab, võttes arvesse nende sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas söest, turbast ja põlevkivist, või suure kasvuhoonegaaside heitemahukusega tööstusprotsessidest, kuid mille suutlikkus vajalikke investeeringud rahastada on väiksem. Õiglase ülemineku

---

⁷ ELT C , , lk .

⁸ ELT C , , lk .

⁹ COM(2019) 640 final.

¹⁰ COM(2020) 21 final.

mehhanism koosneb kolmest sambast: õiglase ülemineku fond, mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, sihtotstarbeline õiglase ülemineku kava InvestEU raames ja avaliku sektori laenurahastu, et kaasata asjaomastesse piirkondadesse täiendavaid investeeringuid.

- (3) Komisjon võttis õiglase ülemineku fondi loomise ettepaneku vastu 14. jaanuaril 2020¹¹. Fondi paremaks kavandamiseks ja rakendamiseks tuleb vastu võtta õiglase ülemineku territoriaalsed kavad, milles sätestatakse üleminekuprotsessi põhietapid ja ajakava ning määratakse kindlaks territooriumid, mida üleminek kliimaneutraalsele majandusele kõige negatiivsemalt mõjutab ja millel on väiksem suutlikkus üleminekuprobleemidega toime tulla.
- (4) Tuleks ette näha avaliku sektori laenurahastu (edaspidi „rahastu“). See kujutab endast õiglase ülemineku mehhanismi kolmandat sammast, mis toetab avaliku sektori asutusi investeeringute tegemisel. Sellised investeeringud peaksid vastama arenguvajadustele, mis tulenevad komisjoni poolt vastu võetud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kirjeldatud üleminekuprobleemidest. Kavandatavad toetusmeetmed peaksid olema kooskõlas õiglase ülemineku mehhanismi kahe ülejäänud samba raames toetatavate meetmetega ja neid täiendama.
- (5) Selleks et suurendada üleminekust mõjutatud territooriumide majanduslikku mitmekesisust, peaks laenurahastu hõlmama suurt hulka investeeringuid, tingimusel et need aitavad kaasa arenguvajaduste rahuldamisele üleminekul kliimaneutraalsele majandusele, nagu on kirjeldatud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades. Toetatavad investeeringud võivad hõlmata energia- ja transporditaristut, kaugküttevõrke, keskkonnahoidlikku liikuvust, arukat jäätmekäitlust, puhast energiat ja energiatõhususe meetmeid, sealhulgas hoonete renoveerimist, ringmajandusele ülemineku toetamist, maapinna korrastamist ja saastest puhastamist ning töötajate täiendus- ja ümberõpet, koolitust ja sotsiaalset taristut, sealhulgas sotsiaaleluruume. Taristu arendamine võib hõlmata ka lahendusi, mis suurendavad selle vastupidavust katastroofidele. Eelkõige suurte üleminekuvajadustega territooriumide puhul tuleks eelistada terviklikku investeerimiskäsitlust. Samuti võiks toetada investeeringuid muudesse sektoritesse, kui need investeeringud on kooskõlas vastuvõetud õiglase ülemineku territoriaalsete kavadega. Toetades investeeringuid, mis ei tooda piisavat tulu, on laenurahastu eesmärk anda avaliku sektori asutustele täiendavaid vahendeid, mis on vajalikud kliimamuutustega kohanemisest tulenevate sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaalaste probleemide lahendamiseks. Rahastu raames suure positiivse keskkonnamõjuga toetuskõlblike investeeringute kindlakstegemiseks võib kasutada ELi keskkonnasäästliku majandustegevuse taksonoomiat.
- (6) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 kohaselt vastuvõetud horisontaalseid finantseeskirju. Need eeskirjad on sätestatud finantsmääruses ja neis määratakse kindlaks eelkõige menetlus eelarve kehtestamiseks ja täitmiseks toetuste, avalike hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise teel ning nähakse ette finantshalduses osalejate vastutus. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud eeskirjad käsitlevad ka liidu eelarve kaitsmist, kui liikmesriikides on üldisi puudusi õigusriigi

---

¹¹ COM(2020) 22 final

toimimises, kuna õigusriigi põhimõtte järgimine on usaldusväärse finantsjuhtimise ja tulemusliku ELi-poolse rahastamise oluline eeltingimus.

- (7) Rahastust tuleks anda toetust liidu toetuse vormis koos rahastamispartneri antud laenudega. Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046¹² (edaspidi „finantsmäärus“) artiklile 125 peaks toetuskomponendi jaoks kavandatud rahastamispakett, mida komisjon rakendab eelarve otsese täitmise raames, olema kuludega sidumata rahastamise vormis. Selline rahastamise vorm peaks õhutama projektiarendajaid laenurahastu eesmärkide saavutamises osalema ja sellele tõhusal viisil kaasa aitama, võttes arvesse laenu suurust. Laenukomponendi peaks tagama Euroopa Investeerimispank (edaspidi „EIP“). Rahastut võib laiendada ka teistele laenukomponenti pakkuvatele rahastamispartneritele, kui toetuskomponendi jaoks on olemas lisavahendid või kui seda on vaja nõuetekohaseks rakendamiseks.
- (8) Rahastu [250 000 000] euro suurust toetuskomponenti rahastatakse eeldatavalt liidu eelarvest kooskõlas [uue mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekuga] ja see peaks olema Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)¹³ punkti 17 tähenduses lähtesumma, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamiseks juhiseks.
- (9) Rahastu toetuskomponendist rahastatakse 275 000 000 eurot tagasimaksetest käesoleva määruse I lisas osutatud programmidega loodud rahastamisvahenditest. See tulu pärineb laenurahastust sõltumatutest lõpetatud programmidest ja seda tuleks erandina finantsmääruse artikli 21 lõike 3 punktist f käsitada sihtotstarbelise välistuluna ELi toimimise lepingu artikli 322 lõike 1 alusel.
- (10) Rahastu toetuskomponendist 1 000 000 000 eurot tuleks rahastada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2015/1017 (millega luuakse ka Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond)¹⁴ (edaspidi „EFSI määrus“) loodud ELi tagatise eraldiste prognoositavast ülejäägist. Seetõttu tuleks teha erand finantsmääruse artikli 213 lõike 4 punktist a, millega nähakse ette kohustus kanda eelarvelise tagatise eraldiste ülejääk tagasi eelarvesse, et kanda see üle laenurahastule. Seda sihtotstarbelist tulu tuleks erandina finantsmääruse artikli 21 lõike 3 punktist f käsitada sihtotstarbelise välistuluna ELi toimimise lepingu artikli 322 lõike 1 alusel.
- (11) Finantsmääruse artikli 12 lõike 4 punkti c kohaselt tuleks sihtotstarbelisele välistulule vastavad assigneeringud automaatselt üle kanda jätkuprogrammi või -meetme jaoks. See säte võimaldab viia sihtotstarbelise tulu mitmeaastase ajakava vastavusse laenurahastust rahastatavate projektide rakendamise kavaga.

---

¹² Määrus (EL, Euratom) 2018/1046.

¹³ ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

<http://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC)

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2015. aasta määrus (EL) 2015/1017, mis käsitleb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi, Euroopa investeerimisnõustamise keskust ja Euroopa investeerimisprojektide portaali ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1291/2013 ja (EL) nr 1316/2013 – Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (ELT L 169, 1.7.2015, lk 1).

- (12) Samuti tuleks ette näha vahendid nõustamistoetuseks, et edendada projektide ettevalmistamist, arendamist ja rakendamist.
- (13) Tagamaks, et kõikidele liikmesriikidele antakse võimalus toetust saada, tuleks luua mehhanism, et kehtestada sihtotstarbelised riiklikud eraldised, millest tuleb esimeses etapis kinni pidada, lähtudes õiglase ülemineku fondi määruks kavandatud jaotamispõhimõttest. Kuid selleks, et viia see eesmärk kooskõlla vajadusega optimeerida laenurahastu ja selle rakendamise majanduslikku mõju, ei tohiks selliseid riiklikke eraldisi ette näha pärast 31. detsembrit 2024. Seejärel tuleks ülejäänud toetuskomponendi jaoks ette nähtud vahendid eraldada ilma eelnevalt kindlaksmääratud riikliku eraldiseta ja konkurentsipõhiselt liidu tasandil, tagades samal ajal investeringute prognoositavuse ning järgides vajadusepõhist ja piirkondlikku lähenemist.
- (14) Tööprogrammis ja konkursikutses tuleks sätestada toetuskõlblikkuse eritingimused ja toetuse andmise kriteeriumid. Nende toetuskõlblikkuse tingimuste ja toetuse andmise kriteeriumide puhul tuleks arvesse võtta projekti asjakohasust õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kirjeldatud arenguvajaduste kontekstis, üldist eesmärki edendada piirkondlikku ja territoriaalset lähenemist ning toetuse olulisust projektide elujõulisuse tagamisel. Käesoleva määruksuga kehtestatud liidu toetus tuleks seega teha kättesaadavaks ainult neile liikmesriikidele, kellel on vähemalt üks õiglase ülemineku territoriaalne kava. Tööprogrammis ja konkursikutsetes võetakse arvesse ka liikmesriikide esitatud õiglase ülemineku territoriaalseid kavasid, et tagada mehhanismi eri sammaste ülene sidusus ja järjepidevus.
- (15) Rahastust tuleks toetust anda ainult projektidele, mis ei tooda piisavat omatulu selleks, et olla rahaliselt tasuvad, ja mida saaks rahastada üksnes turutingimustel antavate laenudega. Omatulud peaksid vastama tuludele (välja arvatud eelarveülekanDED), mis on saadud otseselt projekti raames toimunud tegevustest, näiteks müügist, tasudest või maksudest, ning olemasolevate varade täiustamise tulemusel tekkinud lisakokkuhoiust.
- (16) Kuna toetuskomponent peaks kajastama liikmesriikide piirkondade erinevaid arenguvajadusi, tuleks sellist toetust kohandada. Võttes arvesse, et määruks [uus ühissätete määruks] artikli 102 lõikes 2 määratletud vähem arenenud piirkondade avaliku sektori asutuste avaliku sektori investeerimissuutlikkus on üldiselt väiksem, peaksid sellistele asutustele antavate laenude suhtes kohaldatavad toetusmäärad olema suhteliselt kõrgemad.
- (17) Rahastu tõhusa rakendamise tagamiseks võib olla vaja anda nõustamistoetust projektide ettevalmistamiseks, arendamiseks ja rakendamiseks. Seda toetust tuleks anda InvestEU nõustamiskeskuse kaudu.
- (18) Rakendamise kiirendamiseks ja vahendite õigeaegse kasutamise tagamiseks tuleks käesolevas määruks sätestada toetuslepingutesse lisatavad konkreetset kaitsemeetmed. Seda eesmärki silmas pidades peaks komisjonil olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega võimalik vähendada mis tahes liidu toetust või see lõpetada, kui projekti rakendamisel ei ole tehtud olulisi edusamme. Finantsmääruks on sätestatud liidu eelarve täitmise eeskirjad. Selleks et tagada liidu rahastamisprogrammide sidus rakendamine, tuleks laenurahastust antava toetuse ja nõustamistoetuse jaoks ettenähtud vahendite suhtes kohaldada finantsmäärust.

- (19) Vastavalt finantsmäärusele, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2988/95, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1939 tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud summade tagasinõudmist ja vajaduse korral halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige võib Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) korraldada haldusjuurdlusti, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 2185/96 ning nõukogu määruse (Euratom, EÜ) nr 883/2013 sätetele, et tuvastada, kas on toimunud on pettus, korrupsioon või muu liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevus. Euroopa Prokuratuur võib kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 uurida liidu finantshuve kahjustavaid süütegusid ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371. Finantsmääruse kohaselt peab iga isik või üksus, kes saab liidu rahalisi vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel täielikult koostööd, andma komisjonile, OLAFile, Euroopa Prokuratuurile määruse (EL) 2017/1939 kohases tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul ning Euroopa Kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.
- (20) Selleks et täiendada ja muuta käesoleva määruse teatavaid mitteolemuslikke osi, tuleks komisjonile anda õigus võtta vastu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 290 kohaseid õigusakte seoses teatavate rakendusülesannete delegeerimisega rakendusasutustele ja käesoleva määruse II lisas sisalduvate võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajaid puudutavate elementide muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (21) Selleks et näha laenurahastu toetuskomponendi jaoks ette asjakohane finantsraamistik kuni 31. detsembrini 2024, tuleks komisjonile anda rakendamislõuanded, et määrata kindlaks vahendite jaotus liikmesriikide vahel osadena laenurahastu üldisest rahastamisest iga liikmesriigi kohta vastavalt määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] I lisas sätestatud meetodikale. Rakenduslõuanded tuleks anda ilma komiteemenetluseta, võttes arvesse, et vahendite jaotus tuleneb otseselt eelnevalt kindlaks määratud arvutusmeetodi kohaldamisest.
- (22) Liikmesriigid üksi ei suuda piisavalt saavutada käesoleva määruse eesmärki kasutada avaliku sektori investeeringuid territooriumidel, mida kliimaneutraalsusele üleminek kõige enam mõjutab, vastavaid arenguvajadusi käsitledes. Siin on peamiseks põhjuseks see, et avaliku sektori asutustel on keeruline toetada investeeringuid, mis ilma ELi toetusteta ei tooda piisavalt omatulu ega too kasu territooriumidele, mida kliimamuutus kõige rohkem mõjutab, ning vajadus ühtse rakendusraamistiku järele otsese eelarve täitmise raames. Kuna neid eesmärki saab paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud

subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määrusega nähakse ette avaliku sektori laenurahastu (edaspidi „rahastu“), et toetada avaliku sektori asutusi, kombineerides liidu eelarvest antavaid toetusi rahastamispartnerite antud laenudega, ning sätestatakse rahastu eesmärgid. Määruses nähakse ette eeskirjad rahastu raames antava liidu toetuse toetuskomponendi kohta, mis hõlmab eelkõige selle 2021.–2027. aasta eelarvet, liidu toetuse vorme ja toetuskõlblikkust käsitlevad sätted.

Rahastust toetatakse liidu territooriume, mis seisavad silmitsi tõsiste sotsiaalsete, keskkonnaalaste ja majanduslike probleemidega, mis on seotud 2050. aastaks liidu kliimaneutraalsele majandusele ülemineku protsessiga.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „haldusleping“ – õigusakt, milles nähakse ette komisjoni ja rahastamispartneri vaheline koostööraamistik ja sätestatakse rahastu rakendamise seotud ülesanded ja vastutus kooskõlas käesoleva määruse sätetega;
2. „toetusesaaja“ – avalik-õiguslik juriidiline isik, mis on asutatud liikmesriigis avalik-õigusliku asutusena või avaliku teenuse osutamise ülesandega eraõigusliku isikuna, kellega on rahastu raames sõlmitud toetusleping;
3. „rahastamispartnerid“ – EIP, muud rahvusvahelised finantsasutused, riiklikud tugipangad ja finantsasutused, kellega komisjon sõlmib halduslepingu rahastu raames koostöö tegemiseks;
4. „projekt“ – iga meede, mille komisjon on tunnistanud toetuskõlblikuks, rahaliselt ja tehniliselt sõltumatuks ning millel on eelnevalt kindlaks määratud eesmärk ja kindel ajavahemik, mille jooksul see tuleb rakendada ja lõpule viia;
5. „õiglase ülemineku territoriaalne kava“ – määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] artikli 7 kohaselt koostatud ja komisjoni poolt heaks kiidetud kava;
6. „laenukava“ – rahastamispartnerite poolt toetusesaajale antud laen, mille eesmärk on finantseerida rahastu raames mitut eelnevalt kindlaksmääratavat projekti.

Artikkel 3
Eesmärgid

1. Rahastu üldeesmärk on lahendada kliimaneutraalsele majandusele üleminekust põhjustatud tõsiseid sotsiaal-majanduslikke probleeme, et toetada neid liidu territooriume, mis on kindlaks määratud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades, mille liikmesriigid on koostanud kooskõlas määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] artikliga 7.
2. Rahastu erieesmärk on suurendada avaliku sektori investeeringuid, et täita õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades kindlaks määratud piirkondade arenguvajadusi, hõlbustades selliste projektide rahastamist, mis ei tooda piisavat omatulu ja mida ilma liidu eelarvest antava toetuseta ei rahastataks.
3. Lõikes 2 osutatud erieesmärgi saavutamiseks on käesoleva määruse eesmärgiks ka anda vajaduse korral nõustamistoetust toetuskõlblike projektide ettevalmistamiseks, arendamiseks ja rakendamiseks. Nõustamistoetust antakse kooskõlas määruse [InvestEU määrus] artikli [20] alusel loodud InvestEU nõustamiskeskuse eeskirjade ja rakendusmeetoditega.

Artikkel 4
Eelarve

1. Ilma et see piiraks liidu eelarves ajavahemikuks 2021-2027 eraldatud lisavahendite kasutamist, rahastatakse käesoleva rahastu raames antavat toetust järgmistest allikatest:
  - (a) liidu eelarvest eraldatavad vahendid summas 250 000 000 eurot jooksevhindades ja
  - (b) lõikes 2 osutatud sihtotstarbeline tulu kuni 1 275 000 000 eurot jooksevhindades.
2. Lõike 1 punktis b osutatud vahendid antakse tagasimaksetena käesoleva määruse I lisas loetletud programmide raames loodud rahastamisvahenditest kuni 275 000 000 euro suuruses summas ja EFSI määrusega loodud ELi tagatise eraldiste ülejäägist kuni 1 000 000 000 euro ulatuses.
3. Lõikes 1 osutatud vahendeid võib täiendada liikmesriikide, kolmandate riikide ja liiduväliste asutuste rahalise osalusega. Neid vahendeid käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna finantsmääruse artikli 21 lõike 5 tähenduses.
4. Erandina finantsmääruse artikli 21 lõike 3 punktist f käsitatakse lõike 1 punktis b osutatud tagasimaksetest tulenevaid vahendeid sihtotstarbelise välistuluna finantsmääruse artikli 21 lõike 5 tähenduses. Erandina finantsmääruse artikli 213 lõike 4 punktist a käsitatakse lõike 1 punktis b osutatud EFSI eraldiste ülejäägist tulenevaid vahendeid sihtotstarbelise välistuluna finantsmääruse artikli 21 lõike 5 tähenduses.
5. Kuni 2 % lõikes 1 osutatud vahenditest võib kasutada rahastu rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-,

auditeerimis- ja hindamistegevuseks, sealhulgas ettevõtte info- ja tehnoloogiasüsteemide jaoks, ning rahastamispartnerite halduskuludeks ja -tasudeks.

6. Kuni 25 000 000 eurot lõikes 1 osutatud ressursside hulka kuuluvatest vahenditest eraldatakse artikli 3 lõikes 3 osutatud tegevusele.
7. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.

II PEATÜKK LIIDU TOETUS

Artikkel 5

Liidu toetuse vorm ja rakendamismeetodid

1. Liidu toetust antakse rahastu raames toetuste vormis vastavalt finantsmääruse VIII jaotisele.
2. Rahastust antavat liidu toetust rakendatakse eelarve otsese täitmise korras kooskõlas finantsmäärusega.
3. Komisjon võib delegeerida rahastu raames antava liidu toetusega seotud rakendusülesannete täitmise rakendusasutustele vastavalt finantsmääruse artiklile 69, võttes arvesse rahastu optimaalset juhtimist ja tulemuslikkust.

Artikkel 6

Vahendite kättesaadavus

1. Artikli 4 lõikes 1 osutatud vahendeid kasutatakse pärast artikli 4 lõikes 5 osutatud tehniliste ja halduskulude eraldise mahaarvamist projektide rahastamiseks kooskõlas lõigetega 2 ja 3.
2. Toetuste puhul, mis on antud hiljemalt 31. detsembril 2024 algatatud projektikonkursside alusel, ei tohi liikmesriigi toetuskõlblikele projektidele antav liidu toetus ületada riiklikke eraldisi, mis on sätestatud komisjoni poolt lõike 4 kohaselt vastu võetavas otsuses.
3. Toetuste puhul, mis on antud alates 1. jaanuarist 2025 käivitatud projektikonkursside alusel, antakse toetuskõlblikele projektidele liidu toetust ilma eelnevalt kindlaksmääratud riikliku eraldiseta ja konkurentsipõhiselt liidu tasandil kuni järelejäänud vahendite ammendumiseni. Selliste toetuste andmisel võetakse arvesse vajadust tagada investeringute prognoositavus ja edendada piirkondlikku lähenemist.
4. Komisjon võtab rakendusaktiga vastu otsuse, milles sätestatakse määruse [õiglase ülemineku fondi määrus] I lisas sätestatud meetoodika kohaldamisest tulenevad eraldised iga liikmesriigi kohta protsentidena olemasolevatest koguvahenditest.

Artikkel 7
Halduslepingud rahastamispartneritega

Enne rahastamispartneriga rahastu rakendamist allkirjastavad komisjon ja kõnealune rahastamispartner halduslepingu. Lepingus sätestatakse iga lepingupoole õigused ja kohustused, sealhulgas auditeerimis- ja teabevahetuskord.

III PEATÜKK **TOETUSKÕLBIKKUS**

Artikkel 8
Toetuskõlblikud projektid

Rahastu raames on liidu toetuse saamiseks kõlblikud ainult sellised projektid, mis aitavad kaasa artiklis 3 osutatud eesmärkide saavutamisele ja vastavad kõigile allpool sätestatud tingimustele:

- (a) projektidel on märgatav mõju kliimaneutraalsele majandusele üleminekust põhjustatud tõsiste sotsiaalsete, majanduslike või keskkonnavalaste probleemide lahendamisele ning neist saavad kasu õiglase ülemineku territoriaalses kavas kindlaksmääratud territooriumid, isegi kui kõnealuseid projekte kõnealustel territooriumidel ei rakendata;
- (b) projektid ei saa toetust ühegi teise liidu programmi raames;
- (c) projektid saavad rahastu raames rahastamispartnerilt laenu ning
- (d) projektid ei tooda piisavat omatulu, mis võimaldaks neid rahastada ilma liidu eelarvest antava toetuseta.

Artikkel 9
Toetuskõlblikud isikud ja üksused

Olenemata finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidest võivad käesoleva määruse alusel potentsiaalsete toetusesaajatena taotlusi esitada üksnes sellised avalik-õiguslikud juriidilised isikud, mis on asutatud liikmesriigis avalik-õigusliku asutusena või avaliku teenuse osutamise ülesandega eraõigusliku isikuna.

IV PEATÜKK **TOETUSED**

Artikkel 10
Toetused

1. Toetust antakse kuludega sidumata maksetena vastavalt finantsmääruse artikli 125 lõike 1 punktile a.

2. Toetuse summa ei tohi ületada 15 % rahastamispartneri poolt rahastu raames antava laenu summast. Projektide puhul, mida viiakse ellu NUTS 2. tasandi piirkondades, mille SKP elaniku kohta ei ületa 75 % ELi 27 liikmesriigi keskmisest SKPst, nagu on osutatud määruse [uus ühissätete määrus] artikli [102 lõikes 2], ei tohi toetuse summa olla suurem kui 20 % rahastamispartneri antud laenu summast.
3. Määratud toetuse maksed võib jagada mitmeks osaks, mis seotakse toetuslepingus sätestatud rakendamise edenemisega.

Artikkel 11

Toetuste vähendamine või lõpetamine

1. Lisaks finantsmääruse artikli 131 lõikes 4 sätestatud alustele ja pärast rahastamispartneriga konsulteerimist võib toetuse summat vähendada või toetuslepingu lõpetada, kui kahe aasta jooksul alates toetuslepingu allkirjastamisest ei ole alla kirjutatud majanduslikult kõige olulisemale tarnelepingule, ehitustööde hankelepingule või teenuste hankelepingule, kui sellise lepingu sõlmimine on toetuslepingus ette nähtud.
2. Kui liidu toetust kombineeritakse laenukavadega ja tarnelepinguid, ehitustööde hankelepinguid või teenuste hankelepinguid ei ole ette nähtud, siis lõiget 1 ei kohaldata.

Sellistel juhtudel ja pärast rahastamispartneriga konsulteerimist võib toetuse summat vähendada või toetuslepingu lõpetada ning nõuda tagasi kõik lepingu kohased makstud summad vastavalt toetuslepingus sätestatud tingimustele.

V PEATÜKK NÕUSTAMISTEENUSED

Artikkel 12

Nõustamisteenused

1. Nõustamistoetust rakendatakse käesoleva määruse alusel kaudse eelarve täitmise raames kooskõlas määruse [InvestEU määrus] artikli [20] alusel loodud InvestEU nõustamiskeskuse eeskirjade ja rakendusmeetoditega.
2. Projektide ettevalmistamise, arendamise ja rakendamise toetamiseks vajalik tegevus on nõustamistoetuse saamiseks kõlblik.

VI PEATÜKK KAVANDAMINE, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 13 Tööprogrammid

Rahastut rakendatakse finantsmääruse artikliga 110 kehtestatud tööprogrammide kaudu. Tööprogrammides määratakse käesoleva määruse artikli 4 lõike 1 ja artikli 6 lõike 2 alusel iga liikmesriigi kohta kindlaks riiklikud ressursieraldised, sealhulgas mis tahes lisavahendid.

Artikkel 14 Järelevalve ja aruandlus

1. Võtmetähtsusega tulemuslikkuse põhinäitajad rahastu rakendamise ja artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude jälgimiseks on esitatud II lisas.
2. Tulemusaruannete süsteem peab tagama, et andmeid lõikes 1 osutatud põhinäitajate kohta kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Toetusesaajad esitavad koos rahastamispartneritega komisjonile andmed nende näitajate kohta.
3. Komisjonil on õigus võtta II lisa muutmiseks vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 17, muutes lõikes 1 osutatud näitajaid.

Artikkel 15 Hindamine

1. Rahastu rakendamist ja selle suutlikkust saavutada artiklis 3 sätestatud eesmärged hinnatakse piisavalt aegsasti, et hindamise tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.
2. Rahastu vahehindamine viiakse läbi 30. juuniks 2025, kui rahastu rakendamise kohta on eeldatavasti piisavalt teavet. Hindamine näitab eelkõige, kuidas rahastu raames antav liidu toetus on aidanud kaasa õiglase ülemineku territoriaalseid kavasid rakendavate territooriumide vajaduste rahuldamisele.
3. Rakendusperioodi lõpus ja hiljemalt 31. detsembriks 2031 koostatakse lõplik hindamisaruanne rahastu tulemuste ja pikaajalise mõju kohta.

Artikkel 16 Auditid

1. Auditid liidu rahalise toetuse kasutamise kohta, mille on teinud isikud või üksused, sealhulgas muud kui need, kes on saanud selleks volitused liidu institutsioonidelt või asutustelt, on aluseks finantsmääruse artikli 127 kohasele üldisele kindlusele.

2. Rahastamispartnerid esitavad komisjonile ja määratud audiitoritele kõik olemasolevad dokumendid, mida need asutused oma kohustuste täitmiseks vajavad.

Artikkel 17
Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 14 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 14 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega, lähtudes 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetest.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

VII PEATÜKK
ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 18
Teave, teabevahetus ja avalikustamine

1. Toetusesaajad ja rahastamispartnerid tagavad rahastu raames antava liidu toetuse nähtavuse, eelkõige projektide ja nende tulemuste tutvustamisel, andes sihipäraselt teavet eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele.
2. Komisjon kasutab rahastu, rahastatud projektide ja nende tulemustega seotud teabe- ja teabevahetusmeetmeid. Rahastule eraldatud rahalised vahendid peavad ühtlasi aitama kaasa liidu nende poliitiliste prioriteetide tutvustamisele, mis on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 19
Üleminekusätted

Vajaduse korral võib eelarvesse assigneeringuid kanda ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 6 lõike 2 kohaselt ette nähtud liidu toetuse osamaksete tasumist, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 20
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub [kahekümnendal] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu kohta

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad (programmi teemavaldkond)

Keskfond ja kliimameetmed kuni mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekute heakskiitmiseni

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb:

X uut meetet

uut meetet, mis tuleneb katseprojektist/ettevalmistavast meetmest¹⁵

olemasoleva meetme pikendamist

ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.4.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise täpne ajakava

2020. aasta teine pool – määruse vastuvõtmine

Alates 2020. aastast – õiglase ülemineku territoriaalsete kavade ettevalmistamine liikmesriikides

2021. aasta esimene pool – Euroopa Investeerimispannaga sõlmitud halduslepingu allkirjastamine

2021. aasta esimene pool – mitmeaastase tööprogrammi vastuvõtmine rakendusaktina

2021. aasta teine pool – esimeste projektikonkursside väljakuulutamise

¹⁵ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktidele a või b.

- 1.4.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda erinevatest teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

ELi meetmed seoses avaliku sektori laenurahastuga (edaspidi „rahastu“) on põhjendatud eesmärkidega, mis on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 174, mille kohaselt tuleb erilist tähelepanu pöörata tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja piirkondadele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad tingimused.

Üleminek kliimaneutraalsele majandusele on väljakutse kõigile liikmesriikidele. See on eriti keeruline nende liikmesriikide jaoks, kes sõltuvad suurel määral fossiilkütustest või suure kasvuhoonegaaside heitemahukusega tööstusharudest, mis kaotatakse järk-järgult või mida üleminek tugevasti mõjutab, ja kellel puuduvad rahalised vahendid kliimamuutustega kohanemiseks, et saavutada kliimaneutraalsus. Rahastu aitab üle saada üleminekuga seotud probleemidest kõige enam mõjutatud territooriumidel, toetades investeeringuid avalikku sektorisse soodsatel rahastamistingimustel.

- 1.4.3. *Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid*

EI KOHALDATA

- 1.4.4. *Kooskõla ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega*

Rahastut rakendatakse koostoimes ja vastastikusel täiendavuses õiglase ülemineku mehhanismi kahe ülejäänud sambaga, st õiglase ülemineku fondiga (esimene sammas) ja õiglase ülemineku kavaga InvestEU programmi raames (teine sammas).

Õiglase ülemineku fondist antav toetus piirdub investeeringutega, mis tasakaalustavad kindlaksmääratud territooriumidel kliimamuutustest tulenevaid sotsiaalseid ja majanduslikke kulusid. Fond keskendub peamiselt toetuste abil nende territooriumide majanduse mitmekesistamisele ning asjaomaste töötajate ümberõppele, töötusimisele abistamisele ja tööturule kaasamisele. Õiglase ülemineku mehhanismi teisest ja kolmandast sambast toetatakse nii piirkondlikult kui ka valdkondlikult suuremat hulka investeeringuid, et tõhustada õiglase ülemineku fondi meetmeid ja eesmärkide saavutamist. Seetõttu on võimalik arenguvajadusi laiemalt katta.

Rahastust antav toetus täiendab ka InvestEU sihtotstarbelise õiglase ülemineku kava raames pakutavaid finantstooteid. Kuigi selle kavaga toetatakse majanduslikult tasuvaid investeeringuid, keskendub rahastu pigem investeeringutele, mille tulud ei ole piisavad, et neid ilma toetuskomponendita rahastada.

1.5. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

piiratud kestusega

- hõlmab ajavahemikku [PP.KK]AAAA–[PP.KK]AAAA
- X finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2021–2027 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2021–2027 ja sealt edasi

piiramatu kestusega

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.6. Ettenähtud eelarve täitmise viisid¹⁶

X Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

- X komisjoni talituste poolt;
- X X rakendusasutuse kaudu (vt allpool).

Eelarve jagatud täitmine koostöös liikmesriikidega

Eelarve kaudne täitmine, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

- kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;
- rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);
- Euroopa Investeerimispankale ja Euroopa Investeerimisfondile;
- finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- avalik-õiguslikele asutustele;
- avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ÜVJP erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.
- *Mitme eelarve täitmise viisi korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

¹⁶ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

Märkused

Sõltuvalt eelseisva kulude-tulude analüüsi tulemustest saaks suurema osa eelarvest täita rakendusasutusele delegeerimise teel; sel juhul haldaksid komisjoni talitused otse ainult konkursikutsete hindamist.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Rahastu kohta tehakse 30. juuniks 2025 vahehindamine, et hinnata selle tõhusust, tulemuslikkust, asjakohasust ja sidusust ning näidata, kuidas liidu toetus on aidanud kaasa õiglase ülemineku territooriumide arenguvajaduste rahuldamisele.

Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi rakendamise ja tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt. Selleks kehtestatakse rahastust toetuse saajatele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Selle aruandluse eesmärk on ka planeerida toetuskomponendi jagatud assigneeringute väljamaksmist, mis on seotud rakendamisel tehtud edusammudega, vastavalt toetuslepingutes üksikasjalikult kirjeldatud korrale.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Rahastut rakendatakse otsese eelarve täitmise raames. Selle võib delegerida rakendusasutusele, sõltuvalt kulude-tulude analüüsi tulemustest ja sellega seotud otsustest, et tagada usaldusväärne projektide esitamise süsteem.

Rahastut rakendatakse kombineeritud toetuste kaudu, mida antakse toetusesaajatele, kes võtavad laenu, kas üksiklaenu või raamlaenu.

Luuakse vastav kontrollistrateegia, mis keskendub toetuste kasutamise kolmele põhietapile ja on kooskõlas finantsmäärusega:

- taotlusvoorude korraldamine ja programmi poliitikaeesmärkidega sobivate taotluste valimine,
- tegevus-, järelevalve- ja eelkontrollid, mis hõlmavad projekti rakendamist, riigihankeid, eelrahastamist ning vahe- ja lõppmakseid jne.
- projektide ja maksete järelkontrollid.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Peamised tuvastatud ohud on järgmised:

- viivitused taotluste esitamisel, eelkõige raamlaenudega seoses;
- viivitused projektide elluviimisel;
- võimalikud vead või ELi vahendite väärkasutus;

Nende riskidega tuleb tegeleda järgmiste meetmete abil:

- sidusrühmade kaasamine varasest etapist alates ja õiglase ülemineku territoriaalsete kavade ettevalmistamine;
- nõustamistoetus projektide ettevalmistamiseks vastavalt nõudlusele;
- projektikonkursside korraldamise optimeerimine;
- asjakohane eelarvepaindlikkus, eelkõige seoses toetuse osamaksete väljamaksmisega;
- võimalus lõpetada toetuslepingud ja vähendada toetuse summasid, kui projektide rakendamise tulemuslikkus ja tempo ei ole rahuldav.

Kontrollimist toetavad iga-aastane alt-üles riskihindamine, kontrolliraamistiku süstemaatiline hindamine, asjakohane kõrvalekalletest teatamine (erandite ja mittevastavuste register) ja parandusmeetmed, mida võetakse siseauditi talituse, Euroopa Kontrollikoja või eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava asutuse soovitude alusel.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).*

Kontrollikulud ja kontrollimisest saadav kasu

Eeldusel, et rahastut haldab komisjon, võivad kontrollikulud olla väiksemad kui 0,5 % maksete assigneeringutest.

Kontrollimisest saadav kasu on järgmine:

- välditakse nõrgemate või ebapiisavate ettepanekute valimist;
- optimeeritakse kavandamist ja ELi vahendite kasutamist, et säiliks ELi lisaväärtus;
- tagatakse toetuslepingute kvaliteet, vältides vigu toetusesaajatest juriidiliste isikute kindlakstegemisel;
- toimingute seaduslikkust ja korrektsust mõjutavad vead avastatakse auditi etapis.

Hinnanguline veamäär:

- kuna rahastu on uus vahend, ei saa veamäära nõuetekohaselt hinnata;
- sarnaste programmide puhul, mida rakendatakse otsese eelarve täitmise raames, võib hinnanguline jääkvigade määr olla vahemikus 1–2 %.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Käesoleva määruse alusel toetuste andmise eest vastutav komisjoni peadirektoraat on võtnud kohustuse kaitsta liidu finantshuve kooskõlas komisjoni teatisega „Komisjoni pettustevastase võitluse strateegia: tõhustatud meetmed ELi eelarve kaitsmiseks“ COM(2019) 196 final, 29. aprill 2019. Pettustevastased meetmed hõlmavad eeskätt pettust, korruptsiooni ja muid ebaseaduslikke tegevusi ennetavate meetmete kasutuselevõtmist, tõhusat kontrollimist; alusetult tehtud maksete tagastamist, juhul kui avastatakse eeskirjade rikkumist, tõhusat, proportsionaalset ja hoiatavaid karistusi vastavalt nõukogu määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95, nõukogu määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 883/2013.

Komisjoni talitused tagavad, et nende pettuseriski juhtimise meetodid on suunatud pettuseriskivaldkondade tuvastamisele, võttes arvesse sektoripõhist kulude-tulude analüüsi ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) pettuse tõkestamise analüüsi ja riskianalüüsi.

Vastutava peadirektoraadi sõlmitud toetuse andmise lepingud ja korraldatud hanked tuginevad standardvormile, milles on toodud üldkohaldatavad pettustevastased meetmed, sh auditeerimisõigus, kohapealsete kontrollide läbiviimine ja eelpool nimetatud kontrollid. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on rahastatud liidu vahenditest.

OLAF võib korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate tööruumides kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, mis peavad toimuma määruks (Euratom, EÜ) nr 883/2013 sätestatud korras ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või liidu eelarvest rahastamise lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuur võib uurida liidu finantshuve mõjutavaid pettusi ja muid kuritegusid, ja esitada nende kohta süüdistusi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2017/1371.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
			EFTA riigid ¹⁸	Kandidaatriigid ¹⁹	Kolmandad riigid	finantsmääruse artikli [21 lõike 2 punkti b] tähenduses
03. Loodusvarad ja keskkonnad	XX.YY.01 [Õiglase ülemineku mehhanism – avaliku sektori laenurahastu]	Liigendatud	EI	EI	EI	EI
	XX.YY.01 [Õiglase ülemineku mehhanism – avaliku sektori laenurahastu haldustoetus]	Liigendamata	EI	EI	EI	EI

¹⁷ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

¹⁸ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

¹⁹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	3.	Loodusvarad ja keskkond
---	----	-------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Tegevusassigneeringud (liigendatud punktis 3.1 loetletud eelarveridade järgi)	Kulukohustused	1.	0	0	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000		250,000
	Maksed	2.	0	0	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000		250,000
Programmi vahendite assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 3	0	0	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000		250,000
	Maksed	= 2 + 3	0	0	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	-	250,000

Õiglase ülemineku mehhanismi raames antava avaliku sektori laenu rahastamispaketist rahastatakse 250 000 000 eurot 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 3 ülemmäära ulatuses.

Rahastu rahastamispaketi põhiosa, st ülejäänud 1 275 000 000 eurot, rahastatakse sihtotstarbelisest välistulust, mis tuleneb Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi eraldiste hinnangulisest ülejäägist ja rahastamisvahenditest tehtavatest tagasimaksetest. Sellest kuni 25 000 000 eurot võib kasutada artikli 3 lõikes 3 osutatud tegevuste toetamiseks (nõustamistoetus) ja 29 700 000 eurot halduskuludeks, sealhulgas koosseisuväliste töötajate kuludeks.

Kulude (kulukohustused ja maksed) soovituslik jaotus, sealhulgas rahastamine sihtotstarbelisest välistulust, on järgmine:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
9,100	9,100	600,000	502,000	201,600	101,600	101,600	1 525,000

Millest halduskulude assigneeringud moodustavad	4,100	4,100	4,100	4,100	4,100	4,600	4,600	29,700
--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	---	---------------

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas, ja laadida see üles DECIDE võrku talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Personal										
Muud halduskulud										
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)									

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	<i>Pärast 2027. a astat</i>	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE assigneeringud KOKKU	Kulukohustused			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000		250,000
	Maksed			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000		250,000

3.2.2. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

- Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aastad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Mitmeaastase finantsraamistiku
--------	------	------	------	------	------	------	------	--------------------------------

RUBRIIK 7 KOKKU								
Personal								
Muud halduskulud								
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 KOKKU								

RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud²⁰								
Personal	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600	1,600	11,200
Muud halduskulud	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	3,000	3,000	18,500
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud kokku	4,100	4,100	4,100	4,100	4,100	4,600	4,600	29,700

KOKKU	4,100	4,100	4,100	4,100	4,100	4,600	4,600	29,700
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse juba meedet haldava peadirektoraadi assigneeringutega ja/või assigneeringute ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

²⁰ Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), otsene teadustegevus, kaudne teadustegevus

3.2.2.1. Hinnanguline personalivajadus

- Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline täistööajale taandatud töötajate arv

Aastad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
•Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)							
Komisjoni peakorteris ja esindustes							
Delegatsioonid							
Teadusuuringud							
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud täistööajale taandatud töötajad) – lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored spetsialistid delegatsioonides²¹							
Rubriik 7							
Rahastatakse mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7	- peakorteris						
	- delegatsioonides						
Rahastatakse programmi vahenditest ²²	- peakorteris						
	- delegatsioonides						
Teadusuuringud							
Muu (sihtotstarbeline tulu)	20	20	20	20	20	20	20
KOKKU							

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate ümberpaigutamise teel peadirektoraadi sees. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega. Täiendavad töötajad on ainult koosseisuvälised töötajad ja nende tööd tasustatakse ainult sihtotstarbelisest tulust.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad (olemasolevad töötajad)	<ul style="list-style-type: none"> • Poliitika kujundamine ja rakendamine • Osapooltega koordineerimine ja ühenduses olemine (liikmesriigid, kolmandad riigid, teised peadirektoraadid ja muud ELi asutused, temaatilised ja piirkondlikud foorumid jne). • Iga-aastase tööprogrammi väljatöötamine, valikuprotsess • Iga-aastaste projektikonkursside kavandamine, hindamine
Kooseisuvälised töötajad	<ul style="list-style-type: none"> • Valikuprotsessi toetamine • Iga-aastaste taotlusvoorude korraldamise ja ELi rahastamist saavate projektide väljavalimise toetamine • Rahalise ja projektijuhtimise toetamine • Hindamiste korraldamise toetamine

²¹ Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored spetsialistid delegatsioonides.

²² Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

3.2.3. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

- ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist
- hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Aastad	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOKKU
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
- Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
  - omavahenditele
  - muudele tuludele

palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid X mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Ettepaneku/algatuse mõju ²³						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

XX.YY.01 [Õiglase ülemineku mehhanism – avaliku sektori laenu rahastu]

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave)

[...]

²³ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, s.t brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.